

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

EN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Acover, Plassá del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltan i oïren

Blat de moro

N'haurem d'arrambar un ratx an es descaçats anticlericals que no paren may d'anar contra la paradella en tot lo que sia religió i sentit comú; així es que no s'aturen may de fer porcades, arrieses, bal-landines i barbaridats. Per això no'ls-e vendrà gens malament un espletet de blat de moro devers es costellam, d'aquell més granadet i a ferir. Ja que mos hi posam, que hu pac. ¡Hala idò, anticlericalexos, parau!

I

Una calsa que's desfá

Això és es partit republicà, gracies a Deu, a moltes bandes d'Espanya. un organisme que s'esbrella i s'engruna i s'esbutza, a un lloc per una cosa, i altres llocs per una altra. Noltros no som inimics des partit republicà en si, sino de sa mala orientació, de sa mala direcció que sempre ha duyta aquest partit, empenyats es seus directors en ferlo aparèixer com a contrari sempitern, com inimic mortal de la Religió i de l'Esglesia, lo qual es sa causa des fracás que pateix aqueix partit dins Espanya. Proves d'aquest fracás: ses fondes divisions de sa premsa republicana de Madrid i de totes ses grans ciutats espanyoles, Barcelona, Valencia, Saragossa; es lerrouxistes de Madrid que s'apleguen per treure En Lerroux de cap de Partit, i que no's poren veure ab sos republicans «conjuncionistes», i aqueys no se poren veure tampoc ab sos republicans socialistes, es populatge d'En Pauet Iglesias; a Valencia es republicans «sorlianistes» estan a matar ab sos antics «blasquistes», que després se feren lerrouxistes, i ara estan esqueixats ab «azzatistes» i sogueus d'En Lerroux; a Barcelona, es fort des republicans, ja no es sols es partit republicà qu'está dividit, sino cada una de ses fraccions republicanes, que se fan elles ab elles una guerra a mort. Basta dir que es lerrouxisme, qu'era es baldró més important i més compacte, está tot croixit, esbrellat i esmicolat; de manera qu'ara hi ha lerrouxistes feels an En Lerroux, lerrouxistes barayats ab En Lerroux o «del carrer del Vidre» ab so seu diari, «El Independiente», que pega an En Lerroux com may li hágem pegat noltros, que's tot quant se pot dir; i llavò hi ha es «joves rebel·los» i ses «jovintuts barbatxes», qu'eren es més feels i es més reuolts i disposats a tot, qu'ara han fetes estelles ab En Lerroux tractantlo de «venut a sa Monarquia», de «negociant de carn humana», de traydor i Judes de sa causa republicana. Idò llavò, ets altres republicans de Catalunya, que formaren es partit «Unió Federal-Nacionalista-Republicana», això es, un bolic des veys partits «Unió Republicana, republicans «federalers d'En Pi i Margall», i «catalanistes republicans», o «nacionalistes», tornen a anar a esqueixa magraner, i l'«unió» que havien feta, l'«Esquerra catalana» que deyen, ja es partida a desferse: es caporals no s'entenen ni's poren sufrir; s'es feta una nova fracció que segueix En Melquiades Alvarez; i es diputat Salvatella s'es separat de l'«Esquerra» perque diu que no

vol anar a un fracás.—En Lerroux ab un discurs an es seus va destapar un sens fi de mangarrufes lletges des qui se son separats d'ell, entre altres, un que li oferí 5000 pessetes si'l feya elegir Retgidor de Barcelona, el qual enviá es «padrins» an En Lerroux, que no anà de brou.—Ab tot això se veu clar que es republicanisme es una barca retuda de tot que ja fa aygo a «babor» i a «estribor», a popa i a proa.

Per part nostra, si es republicanisme ha de seguir significant odi i guerra a sa Religió i a l'Esglesia, ¡que se'n vaja a fons, com més prest, millor! Amèn!

II

Quins toixeruts més toixeruts!

E-hu son que no poren pus ets es-criguedoretjos de «El Rayo», que posen un follet tan barbatxo i arrienc que disapte passat diu que ni existeix Deu ni res pus que sa materia, que, evolucionant i desplegantse de mil maneres, produex tots es sers de l'Univers, i per lo meteix que tot això de religió i culte no té cap fonament real, que tot es una farsa o una il·lució. Mirau que així meteix se necessita esserho potens i animals per sostenir que totes ses coses se son fetes totes soles, sense cap Fedor suprem! ¿Tal volta ha vista negú cap cadira, taula o caixa que se sien fetes totes soles, sense que negú les fés? ¿tal volta vista vista negú cap roba que's teixís tota sola o cap rellotge que's fés tot sol, o cap casa que se'n pujassen ses parets cap amunt cap amunt i hi comparegués llavò sa teulada sense que negú hi posés ses maus a tals parets ni a tal teulada? An es qui han escrites tals barbaridats de «El Rayo», les han comparegut may cap sabates, cap calsons, cap guarda-pits, cap capell, cap camia, cap cosa d'aquestes, que negú l'hagués feta, que se fos feta tota sola? Idò si coses així negú may ha vist que's fessen totes soles, ¿se serán fetes tots sols ets estels, es sol, sa terra, tot l'univers? Se simple raó natural e-hu dicta que, així com un rellotge suposa un rellotger que l'haja fet, i unes sabates suposen un sabater, i una taula, i una cadira, i una caixa suposen un fuster, així també el cel i la terra i tot l'univers suposa una poderosa que hu haja creat, i aquesta ma poderosa es Deu. Sí, tots es pobles i generacions de la terra han vist Deu, autor de tot lo creat; sa creació ha mostrat Deu a tots es pobles i generacions de la terra, i per això tots es pobles i generacions de la terra, des que'l mon es mon, han cregut en Deu i l'han adorat, han tenguda una religió.

E-hu hem dit cent vegades i hu repetirem altres tantes: això que fan ets es-criguedoretjos malanats de «El Rayo» de negar s'existencia de Deu i sa Religió, es propi es exclusiu de quatre carronyes, de quatre perduts i es-quinats, que son ses agrenadures i es repussay i es rotam de tots es pobles decadents. No, ets ateus no han pogut formar may no ja una nació, sino ni un mal llogaret. Malanats! desgraciats! miserables! noinguns!

III

Hipócrita i descaçat

Idò si, es «Puput», aquell paperot infame, que an es seu fundador i di-

rector l'hagueren de procesar i condemnar a presili per estafa, i, per no haver d'anar a presili, fogí cap a America, i per allà s'está sense porer tornar a España; aquest paperot infame que, si hagués tenguda gens de vergonya, se seria mort es dia que condemnaren per estafa es seu fundador i director; aquest paperot infame que no surt casi cap dissapte que no insultí sa moral i no tir senayades de fems demunt qualque Ministre del Senyor, i que pinta ses escames més pornogràfiques i diu ses paraules més vergonyoses; idò aquest paperot infame dissapte passat fingeix escandalisarse perque noltros, fa quinze dies n'hi vàrem dir un parey de fresques, tirantli per'la cara una partida d'infamies que mos havia dites, aixó si, sense anomenarnos per por des Tribunal. Sí, li diguérem, i li repetim avuy, que es un canalla i que usa un llentguatge que sols usa certa classe de gent, sa gent més deshonorada que trepitja terra. Si, aqueix paperot infame no té altres arguments ja ni altres raons contra noltros més que carreranes d'insults i d'infamies que solsse permet sa gent més deshonorada i més noinguna de la terra.—I ¿que'n direm d'aquell estrúmbol de Sineu, tan noingú com ets altres es-criguedoretjos «puputers»? Ell mos torna escupir un raix de fleumes i gargays, i mos fa avinent que no vol pus «brega», i acaba ab un nou insult a l'«Im. Sr. Bisbe de Mallorca, dientli «s'adormit del Palau». Per lo meteix, segueix demostrantse un estrúmbol per essencia i potencia.

Se queixa «s'Animalot pudent» de que li diguem: «poca vergonya, noingú, vil, canalla,....». Idò que volia que li diguésem, allà ont ell mos diu, sense anomenarnos: «ruc», «gorá», «porc figuer», «bisti», «animal de quatre potes», i altres coses ¡més lletges encara que no porem estampar per no embrutar ses columnes de LA AURORA? De manera que es gran canalla mos ha de porer dir ses mil infamies, sense anomenarnos, com e-hu fan es vils i es covarts i es noinguns per que no les puguen dur an es Tribunal; i noltros no li hem de porer dir qualque cosa de lo qu'es? ¡Ya hi va errat es gran noingú! Quant ell s'aturará d'insultarnos a lo canalla, noltros mos aturarem de recordarli lo

qu'es estat sempre, com a fiy i deixeble d'aquell processat i condemnat a presili per estafador. Per part nostra, ¡endevant ses atxes!

IV

Fort an es oros!

E-hu és es «Puput» en materia de pornografia i deshonestitat. A dos rays de gloses suqueres que posa dissapte e-hi ha unsquants passatges verts de tot, que ni aquells que grufen, si parlaven, les amollarien més crues ni més trasparents. Vaja «devotes» persones que vos escandalisau de LA AURORA, lletgiu ses crueses des «Puput», que pot dir qualsevol brutor, sense que voltros, grans fariseus, vos n'escandalisau gens!

V

Un condemnat a mort

Un tal Font, lerrouxista i Retgidor de s'Ayuntamiento de Barcelona, processat per... «bon al·lot», vuy dir per sa part principal que va prendre, segons l'acusen, en sos fets horribles de sa «setmana trágica» actuant de caporal i cremant una esglesia, es estat objecte s'altra setmana, d'un Consey de Guerra, que a proposta des Fiscal l'ha condemnat a mort. Senbla qu'anava a lloure ab fiança; i, com va sebre que corria males aygos, s'esquixá de Barcelona i se tirá dins França. En Lerroux, mestre, segons ell meteix s'hi proclamá, des lladres, incendiàris i assessins de sa «setmana trágica», ja va dir publicament qu'aquella traca-lada de criminals, no feren més que posar en práctica ses lliçons qu'ell les havia donades; idò ha fetes passes devers es Capitá General Weyler i devers En Canalejas per que an aquest Font, deixeble seu ab lo de la «setmana trágica», no li venga res de mal, això es, que surta escapol de tal sentencia. Es lo millor que En Lerroux conservi es seus «deixebles» per que puguen seguir «practicant» ses lliçons que tants d'anys les ha donades, allò de: «Robau! calau foc! matau! abusau de ses novicies!» Seria una llástima qu'un «mestre» com En Lerroux se quedás sense tals «deixebles». ¡Que no es ver, senyors qu'avuy comandau dins Espanya?

DE TOTES ERBES

La mare baleneta

Això eren dos germanets, un al·lotet i una al·loteta que romangueren molt tenres, sense pare ni mare. Ell nomia Bernadet i ella Catalineta, qu'era s'al·lotona més ben tayada de per tot i més garrida que's sol escaufava.

Se feren grans, i En Bernadet an es vint anys se'n hagué d'anar a servir el Rey, i deixa Na Catalineta ab sa dida, qu'era més pòlissa qu'un gat negre, encara que duya es mal ben amagat, i tenia una fia que nomia Marió, que no era gens tiradora ni mal-carada, pero que no's poria posar ni de cent llegos devora Na Catalineta, encara qu'ella, Na Marió, se figurava guanyarli d'un bon tros en garridesa i galania; i es que ab aquesta cosa ses dones may se donen una pe's'altra, perque anque

s'ho sentin qu'una altra els-e guanya, no hu volen confessar.

Tant En Bernadet com Na Catalineta eren bons al·lots de tot, no feyen mal més que an es pa, i se guanyaven pe' sa seua bondat es cor de totes ses persones amb-e qui conferien, en no esser que tals persones fossen més xereques que lo que tiren o fetes de ses retayadures de Judes, que sempre sol havern'hi qualcuna que'l dimoni només li guanya de banyes.

Idò heu de creure i pensar i pensar i creure que En Bernadet an es servici al punt va esser es més estimat de s'estol, i es Majors no sabien que ferse per ell, i tots el volien per assistent. I lo bo va esser que'l Rey e-hu va sebre, i se va treure aquesta:

—Quant tots es Majors el volen per assistent, forsat forsat ha d'esser una primera. Per lo meteix, el vuy per mi; que venga a servirme a mi!

I es Majors s'hagueren de pegar un

1 La me contaren madó Francina Camps de Puigpuyentí Na Rafela Quilona de So'n Servera.

toc a la barra i se'n hagueren d'estre-
nyer es cap.

I ja me tengueren En Bernadet a
ca'l Rey, i tothom encantat ab ell, per-
que era lo més present per tot, no feya
es per que a negú may, se feya s'esca-
la d'encortinar de tots, no tenia mal
dia may, era lo més potxós i ab ses
veues sortides feya esclatar de riure
tothom, i an el Rey li ballava l'aygo
devant.

El Rey era fadri encara perque patia
de massa prim-siula en materia d'al-
lotes; a totes les trobava minves o so-
bres; sempre les afinava qualque de-
fecte de llevant o de ponent, de mit-
jorn o tramuntana.

I heu de creure i pensar i pensar i
creure qu'un dia crida tots es criats, i
les diu:

—¡Vaja, al lots! Ara m'heu d'acusar
totes ses al·lotes que sabeu més bufar-
relles, més ben tayades de per tot, més
garrides, més xerevel·les, més galan-
xones, més etxerevides, que guardin
més poc de mals pensaments, pero
uep! bones al·lotes! que no les puguen
signar ab so dit ni posarlos sa lleugo
demunt! Vaja! un miray de bondat i
de virtut! No fos cosa que embrutassen
es net! Lo primer es lo primer! ¿m'en-
teneu?

—Prou que l'entenem! varen dir es
criats. ¡No'n mancaria altra que Vossa
Reyal Maestat s'aferrás ab una mitja
pell, o que hagués deixat may de dur es
llum ben dret, i que li poguessen dir
mitja paraula de res d'allò qu'és es tot
de ses dones.

—Sols que m'hágeu entès! s'esclamá
el Rey. ¡Vaja, idò! ¡ja poreu esser par-
tits a treure me'n d'al·lotes, veyam si
n'hi haurá cap que m'entr pe' s'uy dret
i que m'aplec baix des jou del sant ma-
trimoni, perque així meteix ja seria
ben hora de jonyirm'hi an aqueix bo
de joul!

—Si que parla bé, Sr. Rey! digueren
tots es criats.

I ja foren partits a acusarli al·lotes i
al·lotes, una bona i s'altra millor; pero
el Rey no feya més qu'escollar i ¡ben
alerta a motar de res! fins que notá
que En Bernadet estava com a consi-
rós, sensa badar boca, i li diu:

—I tu, Bernadet, ¿com es que no mo-
tes? ¿Cap cap en saps d'al·lota que sia
treguedora a rol·lo? ¡Per mi en saps
qualcuna, i no goses dirho!

—Sols que m'ho haja endevinat, se-
nyor Rey! diu En Bernadet.

—¿Vol dir en saps, gran traydor, i
no hu deyes? s'esclama el Rey.

—Es qu'esperava qu'ets altres des-
plegassen! diu s'al·lotó.

—Vaja idò! diu el Rey, ¡jamollali tu
ara! Vaja! ¿qui es aquesta al·lota que
tu saps?

—¿Creurá, Sr. Rey, diu En Berna-
det, que estic com empegueit de dirho?

—Vaja! diu el Rey, no'm fasses pas-
sar pus angunia! amollali!

—Idò sa meua germana Catalineta!
diu En Bernadet.

—Veyam, diu el Rey, ¿i quines ha-
bilidats son ses seues?

—Jo le hi diré, Sr. Rey, diu En Berna-
det. Anque m'estiga lletx es dirho
perque som germá seu i me porien dir:
«es veinats son a dur oli! ¡jalab't, rucl
que a vendre't duc!»—lo cert es que,
comensant pe' sa bondat, la juc ab
qualsevol; i en quant a garridesa i ga-
lania, no men por que cap altra al·lo-
ta la safalc ni li arrip an es turmells; i
llavó una altra cosa: que, en rentarse
es peus, tot son peixos que surten de
s'aygo, pero una peixetada d'allò més
fi: «calroys, déntols, serrans, anfossols,
palomides, caps-plans, calamarins,
molls, llagostes» en rentarse ses mans,
surt blat i xeixa a forfolons; en penti-
narse, perles i diamants, tants en vol-
gueu; en plorar, plou; i, en riure, fa
sol.

Tothom va romandre ab un pam de
boca com sentiren totes aqueixes habi-
lidats de tal al·lota, i el Rey més que
tots, i acaba per dir:

—Aquesta es sa que'm convé! Ara
meteix l'enviy a demanar

A l'acte el Rey crida un patró, i ja
li diu:

—¿Que no tens sa barca a punt de
saupar?

—En voler Vossa Reyal Maestat,
porem partir! diu es patró.

—Idò ara meteix, diu el Rey, t'em-
barques ¡cap a Mallorca!

—¿Cap an-e quin port ha d'anar Ber-
nadet? diu el Rey.

—Cap an es Port-Vey de So'n Serve-
ra, diu aquest.

Com sentiren es criats So'n Servera,
les va venir molt de-nou que a una mi-
ca de poble com allò, s'hi fessen al·lo-
tes com lo qu'havia dit En Bernadet
qu'era sa seua germana; i un fins s'a-
tansá a dir:

—Sr. Rey, ¿que puc dir una paraula?

—Maldement siguen dues, si no has
de sortir a un altre tancat, diu el
Rey.

—Idò m promet que no hi sortiré, diu
aquell criat.

—¡Vaja, idò! ¡amollali! diu el Rey.

—Idò, Sr. Rey, diu aquell criat, jo
no voldria fer mal, i que no hu prenga
tort En Bernadet, pero jo recort una
cansó que diu:

No'n vuy casá a So'n Servera
perque tots son badulins,
ell son com a ratulins
surtint de sa lluriguera.

Aquella cansó va fer moltes de ria-
yes an el Rey i a tots ets altres criats
i an En Bernadet també, fins que'l Rey
va dir:

—Sobre tot, diga lo que diga sa can-
só, jo lo que vuy es veure d'aprop
aqueixa serverineta, que En Bernadet
mos ha dit que té tantes d'habilitats, i
que ja hauria d'esser aquí, perque en
fris massa de veurele'm davant, ve-
yam si En Bernadet mos ha dit ver o
si mos ha emblanquinats.

I el Rey se gira an es patró, i li
diu ben remolest:

—¡Hala cap a Mallorca! ¡cap an es
«Port-Vey» de So'n Servera! ¡a durme
aquesta gran pitxorina de Na Catali-
neta!

—Aquí es patró se gira an el Rey, i
li diu:

—Pero bé, Sr. Rey! ¿i com m'he de
preseniar jo a So'n Servera? ¿aont he
d'acudir per trobar aquesta serverine-
ta, que diu Vossa Reyal Maestat? ¿i
ja sap si voldrà venir ella? ¿i si m'en-
via allà ont no hi plou? ¿i tendria mo-
tiu de ferho! perque ¿que dirien d'ella i
de mi, que la me'n dugués tota sola?

—Sr. Rey, diu En Bernadet, ¿sap
que poriem fer? Que vengués ab ella
sa dida, que la té a sa-seua. ¡Es que no
tenim parents propins!

—Ben pensat! diu el Rey, an es pa-
tró: Tu te'n vas; i, en esser a So'n Ser-
vera, demanes de part del Rey aont
caplleua una al·lota així i així, que
nom Catalineta, i no té pare ni mare,
sino just un germanet que nom Berna-
det i serveix el Rey, i d'orde del Rey
que venga immediatament ab sa dida
per casarse ab el Rey, si es lo qu'ha
dit En Bernadet, germá seu!

—Bono! diu es patró, ara ja sé com
m'he de presentar i com e-hu he de
fer. ¡Vol res pus de mi, Sr. Rey?

—Res! diu el Rey, sino que ja m'hau-
ries d'haver presentada aquesta Catali-
neta de So'n Servera!

—Idò, diu es patró, ¡qu'estiga bonet,
Sr. Rey ab la companyia! ¡a reveure i
ab-Deu-siaul!

—Que Deu vos quart de perill! diu el
Rey i tots es criats.

I aquí es patró lo que va fer, agafá
ses anques ab ses dues mans, i ¡cap a
sa barca falta gent! E-hi arriba, e-hi
bota, saupen áncores, estenen veles, i
¡de d'allà cap a Mallorca! ab un ven-
titjol de popá ben xelestó, qu'aquella
barca se'n anava de d'allà com si vo-
lás, com un estel.

Lo endemá, sol·sortint, ja verén
apuntar a s'entrelliu ses muntanyes
de Mallorca; i ja peguen bordada tot
dret an «es Cap de Formentor», i d'allà
tot dret an «es Cap des Pinar» d'Alcu-
di, i llavó tot dret an «es Cap de Fer-
rrutx» d'Artá, i llavó tot dret an «es
Cap des Fren», i llavó tot dret a sa fa-
rola des «Cap-de-Pera», i llavó tot
dret an «es Cap Vermey» de ses Co-
ves d'Artá, i llavó tot dret an «es Cap
des Ratx»; i, com e-hi foren, el doble-
guen, se'n entren a «Cala-Nau», i ja
foren an «es Port-Vey» de So'n Serve-
ra. Aquí atraquen, donen fondo, i es
Patró salta en terra, i....

Dissapte qui vé, si Deu ho vol i Ma-
ria, veurem lo que li succeí dins So'n
Servera. Prepara'vós bé per sentirho.

(Seguirá)

JORDI DES RECÓ

La Pel Arreveisinat

que descapdella

Sa dieta des catòlics alemanys

Després d'haver lletgit molt sobre
aqueix gran acontèixment, en lloc de
ferme eco d'es naturals elogis d'es pe-
riòdics catòlics o de donar un judici
propi, crec més avengut donar conte
d'un judici d'un protestant, luterá or-
todoxe—com ell diu—, no sols perque
ets elogis son més apreciats quant
veuen d'un inimic il·lustrat, sino també
perque toca punts que no poren esser
més oportuns per noltros. Escoltaulo:

«Que hi tenia yo que fer, yo luterá
ortodoxe, a un congrés de catòlics?»

«Ja fa molts d'anys que no puc sofrir
sa conducta d'es meus correlligionaris,
qui ab sos seus congressos y demunt
sa seua premsa par que no sápiguen
més que amollar injurias a l'Esglesia ca-
tòlica. May me podré convèncer de que
sia útil a la patria aixamplar d'aquest
modo s'abisme ubert entre noltros des-
de es temps de sa Reforma. Res tenc
que dir contra una controversia inspi-
rada en s'amor a sa veritat, antes la
crec necessaria, i sa seua falta no seria
sino un signe de mort espiritual relligiosa.

«L'Esglesia protestant va nèixer, per
un cisma, de l'Esglesia catòlica, perque
es Reformadors cregueren que era
cayguda ab errors fonamentals; i tan-
si té realment sa veritat com si sols
creu tenirla, no té més remey que llui-
tar sensa repós per continuar sa seua
obra—segons ella—de reforma cristia-
na. Des mateix modo l'Esglesia catòlica
ha de fer esforços per demostrar que
ja may ha faltat a sa seua missió divi-
na i per reconduir tots es cristians a
sa seua confessió i obediencia.

«Tal conducta d'una part i altra res
té que desjectar, mentres no s'usin
més armes que ses espirituals de sa
convicció. Pero ets atacs injuriosos a
que me referesc, lluny de servir per
un dia arribar an es triunf de sa veri-
tat, sols serveixen per empernar més
i més cadascú ab so partit ya pres,
sensa donar lloc a sa reflexió tranquila
i a sa mutual caridat.

«Idò bé, yo volia assistir a un Con-
grés de catòlics, per veure si també de
sa seua part usaven d'ets insults com
arma preferida de combat contra ses
altres confessions o sia contra es pro-
testants.

«Tal va ser es fi principal que me
va conduir a Aquisgram.

«Vetaquí idò es resultat de ses
meues observacions.

«Que yo sápigá sols en tres oca-
sions se va aludir a altres confessions:
dues vegades an es protestants evan-
gelistes i una an es protestantisme en
general. En cap d'aquestes tres oca-
sions se pronunciá ni una paraula
ofensiva.

«Un orador, donant conte de s'acti-
vidat des catòlics de sa seua regió
per fomentar s'educació, feu referen-
cia a que allà mateix, fa tres sitgles,
un piadós jesuïta, anomenat Jaume
Batle, era estat un gran educador
i que havia merescut ets elogis d'es
crític «literari» Herder i de dos pro-
testants evangelistes; venguent així
a alabar sa sinceridat d'aquests tres
protestants.

«Es segón que se referí an es pro-
testants, fou es Rector Górgen, el
qual, parlant d'organización escolar,
va citar ets esforços d'ets evangelis-
tes per fundar escoles confessionals
i va confessar qu'es catòlics s'havien
deixat prendre el davant. «Noltros—
afegí—seguim sa costum cristiana de
no ocupar nos més que d'es nostros
quefers i no mesclarnos en ses coses
d'ets altres per criticarles, pero sem-
pre estám disposats a anar amigable-
ment an es costat d'es nostros ger-
mans separats per combatre s'inimic
comú».

«Finalment, parlant un relligiós de
ses missions orientals, des treballs d'un
missioner protestant que no creya que
Jesús fos més qu'un menestral ins-
truit, en lloc de desferse en censures,

tragué aquesta conseqüencia: «Ger-
mans meus estimats, si aquell missio-
ner protestant trebayava i se destexi-
nava per un simple menestral, ¿que
no deurem fer noltros per Jesucrist,
vertader Deu, alabat per sitgles
sitgles?»

«Fora d'aquets tres casos no se fe
menció d'es protestants, i molt lluny
de sentirse cap rastre d'odi confesio-
nal, se sentia per tot una gran espan-
sió de caridat, no haventhi acometi-
vidat més que per s'inimic comú, s'in-
credulidat, s'ateisme, sa revolució».

Després d'haver fet constar aqueix
contrast entre s'intolerancia protes-
tant i sa caridat d'es catòlics, passa
s'article que extractam, a fer constar
s'esperit patriòtic d'es catòlics ale-
manys.

Parla ab paraules d'admiració de
sa manifestació d'ets estudiants de-
vant es monument a Guillem I, i diu
que ja may havia sentit una impressió
tan intensa de patriotisme. Ja es pri-
mer dia havia dit es president d'es
Congrés: «Noltros som catòlics ale-
manys i estam orgullosos de pertene-
xer an aquesta estimada patria. A
ningú cedim es primer lloc en s'amor
i fidelidat an el Rey i a la Patria. Es
nostro patriotisme durará fins an es
nostro derré suspir. (Una tempestat
d'aplaudiments).»

Aquest sentiment patriòtic arribá a
s'últim grau d'entusiasme ab so dis-
curs d'es jesuïta Cohaus sobre s'Atai-
me i es perill social. A sa darrer
d'aquest gran discurs, deya:

«Així com en temps de Carlemany
sa fe irradiava d'Aquisgram a tota la
patria, així també an aquest temps
nostro hi hem d'encendre una gran
lluminaria que digui a totes ses bran-
ques de sa rassa germánica:

«Es catòlics alemanys son feels an
es seu Deu i per aixó e-hu son també
a sa seua dinastia imperial; i veng
lo que venga, si ses campanes toquen
via-fora, si es carrers se converteixen
en camps de batalla, si es precis re-
gar ses barricades ab sang de ciuta-
dans, noltros sabem es lloc que mos
senyala sa nostra fe. Cap de nol-
tros hi faltará per formar s'exèrcit
qu'ha de defensar i donar [sa victoria
an es trono i a s'altar; després d'es
gran combat no faltará un bras catò-
lic que aixequi sa nostra bandera: «Ab
Deu, p'el Rey i per la Patria.»

Aquest gran discurs acabá en mitx
de grans aplaudiments ab una poesia
que traduïda lliurement diu:

«Via fora, via fora, o pobles! basta
de descansar, via fora! que s'acosta
sa tempestat. Alsau amunt ses nostres
banderes, amunt ses águiles teutóni-
ques! via fora, o pobles! via fora p'es
trono i pe' s'altar!»

Una de ses coses que també més ad-
miraren aqueix protestant fou es gran
nombre de catòlics laics que assistien
an aqueix Congrés: trenta mil perso-
nes prengueren part a sa processó
inaugural, i ses reunions públiques
contaven ab un públic d'unes deu mil
persones. ¡Quin contrast—diu—ab
sos congressos protestants, aont sols
acudeixen «pastors» i encara per gati-
nyarse!

Es tan intensa sa feyna d'es catò-
lics alemanys an aquets congressos,
que se necessita un llibre per exami-
narla i per cert es una llástima qu'un
tenga que aconortarse ab un article.
¡Seria tan profitós estudiar pedres me-
nudes sa conducta d'aquells catòlics,
que fins arriben a guanyarse s'admi-
ració d'ets seus inimics!

Poc a poc, si Deu ho vol, estudia-
rem es diferents cayres d'es catoli-
cisme a ses nacions no llatines, i aixó
será ocasió de profitoses ensenyances.

En-Bri-Fi

que hi diu sa seua.

Sa llevar socialista

A demunt «El Obrero Balear» de s'altre dissapte un tal Prieto Zuero mos a a sebre que sa llevar socialista, gracies a s'avenguda repressió des governs espanyols després de sa setmana vergonyosa de Juriol de 1909, a rella i produex fruit a s'estranger, perque una partida de caps-pares, com En Fabra Rivas, En Torrijos i En Virginia Gonzales, qu'eren fruits, per por de perdre es pellet des diumenges i des dies feners, mentres tant que eren fora de sa nostra Patria, se son entretenguts en fer de conradors socialistes, uns a América i altres a França, i pareix qu'En Prieto quant conta això s'en alegra molt. Idó, estimat de ses cols floris! mentres vos entretenguen a fer de ses vostres devers França i l'Argentina, bon profit vos fassa tal llevar! i Deu vulga que per moltissims d'anys no n'hi caiga ni gota de tal metgina per devers ca-nostra. ¡Amen!

Mentiders i mal intencionats

E-hu son que no poren pus aquests caps-verjos qui escriuen s'«Obreretxo». Si, e-hu son uns mentiders i uns mal intencionats.

I d'això ne donen proves a cada passa, que, si un'los havia d'anar a contestar a tot es raig de mentides, calumnies i falsos testimonis que posen cuantra noltros es catòlics, no mos bastarien cent AURORES, si cent ne teniem. ¡Grans mentiderandos!

E-hu deim per un tal L. A. H., autor d'un articletxo que, si literariament es un doy, an es fondo es una infamia.

Pretén aqueix poca alaxa ab so seu article fer una crònica «ràpida» —axí la titula—imaginant qu'una pobre allota de devers devuit anys va tísica perque ha consumida la mitat de sa seua vida dins una fàbrica, i després se veu sensa recompensa des seu treball, pobre i sensa pa. Quant arriba aquí N'L. A. H. s'embuia de tal manera que no se pot arribar a aclarir—per lo qu'ell diu—qui es qui en té la culpa de tot aqueix desastre; pero, en mitx d'una confusió de paraules i retxes sensa sentit se veu que lo qu'ell vol donar per causa de tot es sa religió....

¡Mirau qu'es molt! ¡Me voleu dir quina relació té una fàbrica malsana, i una pobre allota débil i malaltissa a causa de sa feyna pesada que feia dins aquella fàbrica; que té que veure, repetim, tot això ab sa nostra Religió sacrosanta, defensora des pobres, que sempre ha tret sa cara per ells, i que en ses actuals lluites socials no ha tengut cap inconvenient de dir per boca d'un Papa—Lleó XIII—que es feiners d'avui en dia, «geneguen baix d'un jou tant o més pesat qu'es de s'esclavitud»?

¡No es veritat que, si cap relació hi veis, es de que l'Esglesia Catòlica clama i protesta cuantra un règim de treball injust i mal organitzat? Idó no, N'L. A. H. no hi veu això, sino tot lo contrari; se questió es amollar quatre paraules gruixades contra sa Religió i perque es babaluetes que l'hetgeixen fassen, filamada cuantra tot lo que fassa olor de cristià.

¡Quina infamia enganar es poble d'aquesta manera!

¡E-hu veis, socialistes de s'«Obrero Balear», com son un mentiders i uns mal intencionats?

Es catòlics i ets obrers

Pero, ja que hem ensatada aquesta posta, volem dir quatre paraules més respecte a lo que fan es catòlics ab sos obrers.

Escoltau-ho, voltros, grans búgueres, que escriven s'«Obrero»; escoltau-ho maldement no vos agrat, perque

viviu de sa mentida.... i de sa betzoleria des qui vos lletgeixen i escolten.

No volem, ara, anar a cercar fets antics, ni clarícies d'altre temps, que seria un mai acabar si los havien de treure tots. Volem no més treurevos lo lo darrer; lo més fresc, lo que tots vivim i tocam en ses mans.

A s'«Institut de Reformes Socials», que per cert está presidit per un residit per un republicà tan gros com es N'Azcarate,—del qual be podrieu voltros aprenda educació i seny,—an aqueix «Institut», ido, hi há se part electiva patronal qu'está compostatota ella de catòlics, i bé saben es voltros caporals de Madrid, com En Largo Caballero, En Pauetxo Iglesias, En Quejido, En García Cortés i alguns altres, quin paper e-hi fan es nostros representants adins s'«Institut».

Si avuy teniu dins Espanya, una «lley de protecció des treball de ses dones i d'ets infants», una «lley» anomenada «de sa cadira», una «lley de tribunals industrials», e-hu devem, e-hu porem dir ben fort, e-hu devem an es vocals catòlics de s'«Institut de Reformes Socials», que se son destexinats a treballar i fort ferm per conseguir aqueixes lleys, estudiant es medis de formar i preparar es projectes que després ses Corts han aprovats.

En camvi voltros, socialistes que vos deis defensors de sa classe obrera, voltros que voleu tenir s'esclusiva en tot lo que fa cara de reforma social, voltros que tant baladretjau cuantra es capital, voltros que sempre feis estufornos cuantra es qui van p'es camidret an-e qui feys tanta de compassió,—voltros dins s'«Institut» ¿que heu fet? Res de profit, al revés, sempre oposantvos a tot quant es estat a favor de s'obrer.

¡Ja hu vetx! e-hu devieu fer per aquell principi vostre de que quant més malament está sa cosa, quant més miserable será i més aclofollat estarà s'obrer, llavo s'acostará més es triumf des socialisme. Ido espereu-lo d'asseguts, perque se torbará una mica encara, per quant aquí som noltros, es catòlics socials, per desfer y tirar p'en-terra sa vostra obra negativa i edificar es gran edifici de sa restauració cristiana, de ses classes obreres, que gemeguen avuy baix des jou opressor i despotie des socialisme revolucionari.

¡Bona idea!

L'ha tenguda es nostre bon confrare de Barcelona «El Social» setmanari valent i abrinat defensor des treballadors.

S'idea es que, ab motiu de celebrar-se entot el mon catòlic, pero sobre tot a Italia, es centenari de s'«Edicte de Milán» amb-e que l'emperador Constantí doná l'any 313 sa llibertat a l'Esglesia, abolint ses lleys de s'Imperi Romá, perseguidores des cristians,—organisa una gran pelegrinació d'obrerers catòlics espanyols per anar a visitar el Pare de tots es cristians, el Papa Pio X.

¡Gran idea! Noltros l'encobeim i mos hi adherim de tot cor, desitjant que sia un fet.

Ment a la descarada

P'«El Socialista» de Madrid parlam, que diu que «la prensa reaccionaria», a s'aderrera vaga de ferroviaris defensora ses Empreses y Companyies, i que atacava es «vaguistes».

¡Quina mentidassa! ¡Si ha succedit tot lo contrari! ¡Si fins dins ses Corts e-hi ha hagut qui ha acusades «ses dretes» de que favorien i feyen costat an es ferroviaris! Fins i tot En Lerroux an un aplec des seus va dir que no s'acabava de fiar de tal «vaga» pe'sa part principal que veyia que hi tenien certs elements catòlics. També es públic i manifest lo que feu p'es «vaguistes» el Bisbe de Barcelona, i es

telegrama d'agraiment que aquells li enviaren quant era a Viena. ¿Qui no sap també que es conegut diputat carli En Dalmau Iglesias va parlar a favor d'aquells dins ses Corts.—Ademés quatre o cinc publicacions catòliques que solem lletgir, totes eren favorables an es vaguistes.

Pero ets escriguedoretjos socialistes son aixi: mentiders per essencia i potencia. Per ells lo essencial es fer odiosos es catòlics, i ja que no les hi poren fer ab veritats, les hi fan ab mentides a forfollons, mentint com ¡l'ánima de Judes! Tarambanes! bandues! noninguns!

El IX Congrés Socialista

P'es setmanari socialista que surt cada dissapte a Ciutat, mos enteram de sa «pau y armonia» que hi va haver an es Congrés socialista que's va celebrar es més passat, a Madrid.

Se coneix que hi degué haver cadires a l'aire, perque segons es desprén de ses cròniques que'n du s'«Obreretxo» (i això que hu diu lo més modoret que pot) hi va haver de tot i molt.

S'esplotador d'obrerers bilbains, es taverner Perezagua, aquell llengollarga i cames jugeres d'En Fabra Rivas i altres, son estats encarregats de cantar es quatre mots de la veritat an En Pauetxo Iglesias, an En Cortés i demés companys de la «Conjunció-republicana-Socialista» i los han dit lo qu'está a sa cartilla i lo que no hi está.

Sobre tot, noltros no'n som res de totes aqueixas barayes «familiares» de tals terrolers; pero francament, mos n'alegram perque això es tot un sintoma de lo que son i de lo que volen aqueis entornells. ¡Vaja uns farsants!

Pareixeu nat d'avuy i batiat d'ahir!

Per un polissardo de Barcelona que's firma «Fray Gerundio», e-hu deym, qu'ha escrit un articletxo que's paperot socialista de Ciutat li copia, i que negú es cap d'escriure, en no esser o un beneyt o un polissó, pero de sa polissonada més diabòlica. No hi ha vél: o es un betzol o un més xerec que lo que tiren pot esser un homo honrat ni d'un pam de cara, perque heu de sebre que entaferra tot un ruixat de brutors ses més infamioses contra es Reverendíssims senyors Bisbes, Reverents sacerdots, i demés persones religioses que assistiren an es Congrés Eucaristic de Viena, celebrat ab tanta de magestat i esplendor dins es més de Setembre.

¡O gran tarambana de «Fray Gerundio»! ¡Bé vos hi demostra ab aquest articletxo vostre un missatge d'En Barrufet ben vertader! ¡Bé hu donau a conèixer, ab sa rabia que'n demostra, que hu va esser ben grandió aquell Congrés i que n'hi va reynar de fervor i d'entusiasme abalquena p'el Santíssim Sagrament de l'Altar, (alabat sia per a sempre)! I això es, gran poca-cosa de «Fray Gerundio», sa venjansa que'n preniu: calumniar descaradament i tirar una sanayada de fems demunt el bon nom de tants de Bisbes, Sacerdots i seglars piadosíssims i distingidíssims qu'assistiren a tal Congrés.

La Evolució de l'Esglesia Catòlica

Respecte de lo que diu aqueix palancanyes de «Fray Gerundio» sobre tal evolució, casi no paga banyar se ploma de tinta per refutarho.

¡Que sabeu vos d'evolució? ni tan sol d'Iglesia! ¿Que sap s'ase d'ensafrenar, si no ha menjat espiciat may?

Si per «evolució» enteneu vos,—si es que sou capaç d'entendre res,—es desplegament progressiu de ses idees o d'una institució passant d'un estat a s'altre, això es, lo essencial d'aqueixa institució,—ni vos ni negú será capaç de provarmos may que l'Esglesia Catòlica haja «evolucionat». Es meteix «credo», se meteix moral que ensenyá Cristo, aqueix meteix «cre-

do» i aqueixa meteix moral ensenyat encar-ara l'Iglesia, i hu ha ensenyat tots ets sigles i hu ensenyará fins a la fi del mon.

Ara, si aqueixa «evolució» la referiu a lo accidental—i d'això únicament parlu dins es vostro articletxo—an aquest cas, sou un bábol, perque l'Iglesia, com tota societat ben constituída, i que actúa allá ont viu, «evoluciona» sempre en lo accidental, adaptantse, adonantse an es distints llocs i temps aont viu.

¿Vos enterau escriguedoretxo de dos i dos? ¿I que no hu sabieu que precisament perque l'Iglesia es una Societat perfecta i ben constituída, té alé ientusiasme i vida a les totes per estendre-se i escamparse per tot el mon, fers'ho tot seu i entrar dins es moll d'ets ossos i dins s'anima de tots es pobles i generacions de la terra, de tal manera, que cap poble de la terra trobi tal Esglesia esquerrana ni estranya, sino que la se senta com si l'haguessen feta i fos devallada del cel just per tal poble. Això es tota se «evolució» que s'obra dins l'Esglesia.

¡Com jo vos ho dic jo anticlerical-letxo baldufenc! que no sou més qu'un tros de beneit, que no'n sabeu ni mica de lo que parlu!

¡Ay ses caixes rurals!

Pareix que vos cou ¿eh? això de que es capellans propaguin i esteeguen aqueixes institucions salvadores des pagés pobre. ¡Vol dir que vos sab greu?

Idó, fiet, e-hu haureu de prendre ab paciència i tayar prim, per que no vos fassa mal. I teniu en conte que, si Deu heu vol, la cosa de cada dia anirá molt més vent en popa, i més polent i ab més esponera perque de cada dia son més ets qui s'interessen i se destexinen per estendre es reinat de Cristo per medi d'aqueixes y altres institucions socials que a voltros pareix que vos fan tanta de nosa.... i an el dimoní, amo vostre, també. Es natural.

¡Bon paper ha fet!

P'es «Comité Socialista Internacional» de Berna e-hu deim, per aqueix «Comité» que passa es temps conspirant cuantra s'orde social a dins totes ses nacions d'Europa i que ja fa temps que l'haurien d'haver enviat a fregir ous de lloca, quant no fos més que mirant per sa salut pública. Idó aqueix «Comité» publicá un manifest dirigit an es «Companys Balkánics», protestant de que tots o casi tots ells s'en sien anats a combatre cuantra es turcs, sense fer cas de ses ordres en contra que dit «Comité» havia donades. Dins aquest manifest insulta grollerament es Montenegrins, tira llamps i pestes contra ses grans Potencies, i diu qu'está disposat a «posar barra de cap contra es perills de l'hora present».

Y.... després d'aqueixa frase tan virolleca queda tan tranquil es «Comité de Berna»... i es «companys balkánics» en fan es meteix cas que feren d'En Palou a Sa Pobra, que feya un any que hi era, i ningú li havia dit ¡bon dia!

¡Vaya un paper!

J ara escoltan

EN VERA-VEU

¿Es socialistes en favor de s'obrer?

Lletgim a la ventura sa prensa social des continent i topam aquestes noticies:

1.ª «Es «conscients», es civilisats, es grans socialistes de Paris han amollat la mar d'injuries i amenasses contra Espanya per impedir sa visita que's nostro Rey té anunciada per dins poc temps».

¿No trobau estrany que's socialistes se posin an monarques? No le hi tro-

breu! Com es socialistes no-més s'ocupen de qüestions obreres...!

2.ª «Es projecte de llei sobre ferroviaris no agrada gaire an ets obrers. D'aquest desengán des ferroviaris se son aprofitats es "polítics socialistes", de Madrid que formen es Comité Nacional, i am contes d'entusiasme i amor d'es millorament professional d'ets obrers, fan manifestacions polítiques, publiquen amenasses, desfressades un poc, contra sa Monarquia...»

Tampoc vos ha de venir de nou. Com es socialistes no-més s'ocupen de qüestions obreres!

Noltros, en camvi, sostenim que es ferroviaris ni cap classe d' obrers com-e tals, poren ni deuen admetre, per «dignitat», per «interés de classe», sa tutela incua d'una entitat que, en lloc d'esser purament professional, es més política qu'altra cosa. Quina obligació tenen es ferroviaris de fer vot de fe republicana socialista? Quina utilitat du aixó a sa classe, a s'ofici? Es Comité Nacional, en punt a política, ¿es decorós i just que ofenga ses idees polítiques d'una grandísima part d'ells, que son o carlistes o alfonsins, o republicans o no-res? De cap manera.

Idó aquesta conducta des Comité Nacional, la creym indigna i violentadora de conciències, despòtica, ofensiva.

Es que com es socialistes només s'ocupen de qüestions obreres...!

«El Rayo» inimic de sa llei

Es paperot anarquista, com més va, més vela.

Dissapte passat declara que es sindicalisme ha d'estar fora de sa llei, ha de donar carn d'espalla a sa llei, li ha de girar s'esquena; i diu qu'ell ensenya a ferse capaços de posseir totes ses riqueses naturals i ses artificialment creades per sa ma de s'homo; i diu, lo derrer, ubertament, rabiosament, que ell ha de anul·lar sa llei am lluyta violenta.

Aixó vol dir, lectors, que segons ets anarquistes de «El Rayo», dins sa societat futura (ara li fan es mánecl) desapareixerá, per inconvenient, per innecessari es Dret lligislat. Encara que's paperot del dimoni no hu diga, dins sa «futura» societat hi retgirán normes preses per voluntat general, el compliment de les quals s'ha d'assegurar, per medi de sa forsa, si es precis.

Bona confessió es aquesta d'En Kropotkin! Per medi de sa coacció, de sa violència... Ells qui la maleeixen ara a sa forsa, a sa violència, ara que's régim actual no'ls-e favoreix, ¿que dirán de sa violència, de sa coacció qu'exercirà es Govern anarquista, en cas precis, demunt es ciutadans farts de llibertinatge? Beneirán sa «santa» violència, eh? Ell per esser conseqüents... haurán de callar i sufrir.

I aquesta supressió des Dret escrit, que segons es caporal d'ets anarquistes, el substituirá es Dret consuetudinari ¿quines ventatges tindrà? Quina ventatge durá si ses Lleys se donen basades demunt sa voluntat general? ¿Que representa progrés aixó, o enderriment? ¿Creym que enderriment, imperfecció, desorde, inquietut. I ¿quina diferencia convenient, útil, e-hi haurá si sa llei, en lloc d'esser votada a ses Corts, de lo qual abominen ets anarquistes, se dona fundada no-més en sa voluntat general des poble? No'n veyem cap de raó d'utilitat! Ja mos agradaria qu'es gallets d'«El Rayo» mos ho esplicassen una mica! si, ja mos agradaria ell!

Empero, ¿i tan caps-closos son ets anarquistes de Ciutat, que professen sa no-necessitat de ses lleys? O es que s'homo es perfet, impecable? no pot violar es seus devers respecte de son germá proïsme! Dins sa societat anarquista no hi haurá bregues, enemistats, violacions des dret del proïsme, injustícies? ¿Es que sa societat futura serà un Paradís?... ¡Vaja, anarquistes, no somieu! Estudiáu s'homo tal com es i no tal com hauria d'esser i compreneu algún dia que sa llei i norma que arregla sa vida armónica d'ets homos an aqueix mon, es tan necessaria com es pa que menjam i s'ayre que respiram! Compreneu que sa llibertat ets

homos la tenim tota i tota la porem exercitar, mentres no faltem a sa llei natural, qu'es igual, a sa nostres relacions amb el proïsme, a ses obligacions qu'hem de cumplir am noltros tros meteixos: lleys i relacions i devers que no la minven an aquesta llibertat, sino que solament l'encarrilen, la dirigeixen am rectitut. li obrin, li fan bon pas perque puga desplegar-se segons lo qu'es just i natural.

¡Ja es segur. anarquistes de «El Rayo», que per voltros qui voleu obrar violentament, a foc i a sanc, amb odi i contra justícia, amb inquina de llibertins, sa llei vos es una trava, una nosa! Ja es segur que vos taya ses cammes! I com no voleu confessar qu'anau torts, declamau furiosos contra sa llei; com teniu s'orgull de dirvos amadors de justícia, allá ont sou es qui cometeu més excessos, més iniquitats, per aixó alsau es puny estret contra es qui vos persegueixen com inimics de s'orde social! Miserables!

Manacorins! Manacorins!

Molt de greu mos sap haver de dir lo que anam a dir; pero si no hu deym, fariem traició a tota sa nostra vida de veritat per tothom. Dos fets han succeït dins Manacor, aqueys dos derrers messos, que, si un les considera bé, n'hi ha per tornarhi beneys.

Fet primer: un ministre moretista (lo qu'es seu, darlehi) pren ab una plomada a ses Rdes. Monges de la Puresa s'«Escola Normal Superior de Mestras» que feya prop de cinquanta anys que la tenien a gust de tota Mallorca; s'alsa dins tota s'illa un moviment de protesta, tan fort i tan unánim, que s'envia una Instancia an es Ministeri per que torn tal Escola an aquelles Rdes. Monges.

¿Qui firma aquella instancia? Prop de cent Societats i Corporacions, entre altres, tots ets Ayuntaments de Mallorca, tots fora dos: es de Deyá i es de Manacor. Es de Manacor per sis vots cuantra quatre acordá no firmar tal «Instancia». ¿Quins foren que votaran a favor de ses «Monges» i de «s'ensenyansa religiosa»? Dos Retgidors conservadors de la «Penya», un «dissident», de «la Penya», aixó es, l'amo'n Monserrat, Truyols, i un Retgidor «liberal». ¿Que va fer s'altre dissident de «la Penya», ets altres dos Retgidors «conservadors» de «la Penya», i ets altres Retgidors «liberals», cap d'ells contrari personalment de ses Monges ni de sa seua Ensenyansa? O no votaren o votaren en contra per desorientació, per ofuscació o per miseries de política menuda.

Fet segon: dins s'octubre es Rts. Frares de St. Domingo acudiren a s'Ajuntament per que aquest no los posás ostacle a que ocupassen una part del Claustre del Convent de St. Vicens Ferrer, que l'Orde Dominicana construí fa sigles i posseï centenars d'anys pacíficament i que may se'n ha després l'Orde, aixó es, es Frares no han venuda ni cedida ni baratada sa propietat de tal claustre, encara que actualment no'l posseesquen més que just una part petita. En contra de «s'Instancia» des Frares acudiren a s'Ajuntament es socialistes i demés elements revolucionaris de Manacor. I ¿que acordá s'Ajuntament de Manacor? Acordá per una gran majoria, i just ab dos vots en contra, desestimar, rebrotar s'Instancia des Frares, i per lo meteix acceptar sa des socialistes i demés elements revolucionaris de Manacor. ¿Quins Retgidors foren que votaren a favor des Frares? Just dos, l'amo'n Monserrat Truyols, dissident de «la Penya», i l'amo Antoni Cabrer (Mariano), «conservador de la Penya». Sols dos n'hi hagué que volguessen treure cara p'es Frares! I tots ets altres, aixó es, s'altre «dissident» de «la Penya», ets altres tres «conservadors» de «la Penya», i tots es «liberals», uns de bon gust, altres de males retranques, votaren contra es Frares i a favor des socialistes i demés elements revolucionaris de Manacor. Quina honra per tots aqueys Retgidors! Quina gloria per s'Ajuntament de Manacor!

Ara bé ¿qui ha representada s'opinió pública de Manacor ab aqueys dos fets? Si Manacor des gost ensá no ha deixat d'esser lo qu'es estat sempre, un des pobles més religioses de Mallorca, si

Manacor es tal com fins ara l'ha considerat tothom, i noltros estam convençuts de que hu es,—han representada s'opinió pública de Manacor, han cumplida gloriosament sa seua obligació es qui votaren a favor de ses Monges de la Puresa i a favor des Frares de Sant Domingo.

I ¿es qui de fet han votat cuantra ses Monges i contra es Frares? ¿E-hi han votat perque siguen contraris de ses Monges ni des Frares? No i cent voltes no. Han votat de fet contra ses Monges i contra es Frares per desorientació, política, per ofuscació per miseries de política personal, surtin aquestes d'ont surtin i en siga responsable qui'n siga. ¡Maleida política, que du ets homos d'orde i de bé a votar contra ses Monges i es Frares i sa justícia i s'opinió pública de Manacor, i a favor des socialistes i demés elements revolucionaris, inimics jurats de s'orde i de sa societat.

Sa política entesa i practicada d'aqueixa manera es una solemne aberració, una vergonya, una monstruositat que condemnam i anatematizam ab tota sa nostra ànima.

¡Ay de Manacor si ets elements d'orde i de bé no s'orienten millor en política que no se son orientats fins aquí! ¡Ay de Manacor si segueixen repetintse fets tan desbaratats i tan empegueïdors com aqueys dos sobre Monges i Frares! ¡Manacorins! ¡manacorins! ¡aixó no pot anar ni ab rodes! ¡Heu pegada una becada! ¡S'es mester tornar prendre es quest! Deu mos es testimoni de que no hu deym per ofendre negú; e-hu deym per bé de Manacor, perque creym que faltariem greussimament a sa nostra obligació si callávem. LA AURORA, abans que tot, se deu a Deu, a l'Esglesia i a sa Veritat. Bé comprenem que alguns amics nostros corals se'n sentirán de qualche cosa que deym. Declaram devant Deu que no hu hem dit per ofendre'los, sino perque primer es sa veritat que tota altra cosa per LA AURORA. «Amicus Plato, sed magis amica veritas».

Que consti una volta més que LA AURORA no té altra nort ni altra búxola que sa Veritat i es bé de Manacor i de tot Mallorca.

Gabriel Comas, Pbro.

Breve compendio de la vida del Ilmo. y Rldmo. Sr. Obispo de Segorbe, D. Antonio M.ª Massanet y Verd.—Palma—Tip. de S. Pizá.

Hem rebut amb gust aquest opuscle, estampat a sa tipografia catòlica de Ca'n Pizá y sortit a llum precisament quant refrescávem la memoria y el sentiment de la mort d'aquell fill il·lustre de Mallorca. Mallorca li deurá sempre estimació, veneració y agraiment an els alts exemples de virtut amb que la va perfumar, lo matex que l'Iglesia de Segorbe i la de tota Espanya.

El nostre bon amic Mossen Gabriel Comas va tenir l'avenguda idea d'oferirnos, en tan oportuna ocasió, un manadet olorós d'exemples i virtuts de la preuada vida de l'Il·lm. Sr. D. Antoni M.ª Massanet. Era d'esperar que no quedaria aquesta llum amagada devall la «mesura» de l'humildat, sino que qualche zelós company la posaria demunt el «canelobre», per tal que véssem aquelles bones obres i glorificásem el nostro Pare qu'está en los cels. Mossen Comas, amic coral del difunt Bisbe, va posar fil a la guya amb tot el seny y esment que li inspirava la seua estimació an el biografiat y el seu zel p'el bé de les ànimes.

Després d'un curt próleg, el mos presenta ab la innocència y singular gravetat de la infantesa, després com estudiant exemplar, més envant ab la vida del Ministeri fervorós, actiu i edificant, fent especial menció de les virtuts que més el distingien; llavò conta amb tota detenció de com l'exaltaren a la Seu de Segorbe, la pre-conisació, la consagració i la entrada a la Diócesis segorbina; recorr els fets principals del seu breu pontificat de tres anys i mitx, el qual apareix

tot masell de vida apostòlica, d'actividat santa, i de moltíssima de llevar evangélica sembrada, els fruits de la qual sens dupte durarán molt de temps. La calor sobrenatural de la seua caritat degué fer madurar depressa el fruyt de la seva vida. La seua mort edificant va impresionar fonament tota aquella diócesis i tots els qui l'havian conegut.

Un altra ma trassa després dins un apèndic un croquis vigorós de les virtuts que mes sobresurtiren dins el seu ministeri episcopal.

Felicitam idó els autors d'aquestes notícies tan interessants especialment per la pietat sacerdotal y agraim moltíssim aquesta obreta que farà, es segur, molt de bé an els qui devotament la lletgesquen.

«Correo de Mallorca»

Aquest bon confrare de Ciutat sembla que va endevant, gracies a Deu. Lo qu'es cert que's desteixina ferm per ferse agradable i interessant, i prou que hu consegueix. Fa una quinzena de dies que, en lloc d'esser ses seues planes de sis columnes, son de set; ha aixamplada i allargada també notablement s'informació telegráfica, sa local i sa provincial. ¡Hala, gent relligiosa de Mallorca! ¡feysli costat i feyslo créixer més i mes de suscripcions an aqueix bon confrare ciutadà, si voleu que arrip i se mantenga a s'altura propia de tot diari catòlic modern! Ell fa de sa seua banda tot quant pot per conseguirho; a voltros, gent relligiosa, pertoca fer lo demés. Sa nostra enhorabona més coral a «Correo de Mallorca» per tots aqueixes millores qu'ha introduïdes, i que Deu e-hu beneesca i sa gent relligiosa hu tenga en conte! Amèn!

«La Almudaina»

Aquest altre confrare ciutadà di-jous celebrá ses seues «noces de plata», aixó es, va fer «vint i cinc anys» que's publica. Ab motiu d'aixó publicá un nombre extraordinari de 18 planes ple d'articles de tots ets escriptors que des que surt e-hi han col·laborat; i posá es retrats de tots aqueys i de tots es trebayadors de la casa, an es quals doná aquell meteix dia un gran dinar; i ha aumentada també una columna per plana, i s'informació telegráfica i ses demés seccions, i llavò ha posada lletra nova. Li donam s'enhorabona de tot aixó, i que, així com ha pogut celebrar ses «noces de plata», arrip a celebrar ses «noces d'or», i fins ses «de diamant»! Amèn!

Secció local

En raó d'esser demá es dia de Tots-Sants i dissapte es «Dia dels Morts» LA AURORA surt ja avuy, dia 31 d'octubre.

Vaja, idó, manacorins, si celebren ab bona devoció aquesta gran festa de demá, que hi entren tots ets àngels i sants del cel, tots es qui no figuren an es Calendari, tots es qui no están «canonisats». Tots es qui se salven, son sants, i n'hi ha milenars de milenars de salvats que negú de la terra sap que hu sien; idó per tots aqueys i per tots es «canonisats» es sa festa de demá.

Demá hora baixa ja entren «Els Morts». Aquí sí que es cosa d'oferir molts de sufragis i oracions per aquelles beneides Animes del Purgatori, per que el Bon Jesús les trega d'aquelles i les admeta a l'etern descans de la santa Gloria. Tots tenim obligació de pregar per aquelles Animes beneides! tots e-hi tenim antepassats: pares, germans, parents d'aprop o de lluny, amics, benefactors.... ¡Hala, idó, si mos ne recordam d'ells.